

ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ ГОЛОК З МАЛИМ МЕРТВИМ ОБ'ЄМОМ

Звіт за результатами операційного дослідження

Авторський колектив:

Ю. Барська,
Л. Шульга,
В. Кушаков,
О. Герман,
Т. Барнард,
М. Варбан

Наукова редакція:

Л. Шульга,
В. Кушаков,

Київ - 2014

Вступ

Базова інформація

Україна належить до країн з концентрованою епідемією ВІЛ. Люди, що споживають ін'єкційні наркотики (ЛСІН), залишаються найуразливішою щодо ВІЛ групою, поширеність якого, за даними зв'язаного біо-поведінкового опитування 2011 року, сягає 21.6%. Впровадження різноманітних програм зменшення шкоди для ЛСІН дозволяє стримувати ріст епідемії.

Голки з малим мертвим об'ємом

Голки з малим мертвим об'ємом (ММО) були розроблені ради зменшення ризику передачі ВІЛ через ін'єкції наркотичних речовин. За рахунок того, що голка в них довша за звичайну (продовжується нижче основи, у якій її закріплено), в «носику» шприца при використанні такої голки залишається вдвічі менше рідини. При використанні такого шприца загальна кількість копій вірусу у залишковій рідині виявляється достатньо малою для інфікування, навіть при контакті здорової людини з зараженою кров'ю.

Такі голки є однією з позицій у низці ін'єкційного інструментарію з ММО: шприців з голкою, що не знімається (1мл, інсулінові/Never share), шприців з ММО (за рахунок подовженого поршня), та з'ємних голок з ММО, які можна вдягати на звичайні шприци. Їх називають також Total Dose(вся доза) через іншу привабливу для ЛСІН властивість – можливість ввести майже весь наркотик до кінця, без залишку у «носику» шприца.

Перехід ЛСІН на використання голок з ММО був запропонований як структурна інтервенція для запобігання розвитку епідемії ВІЛ, пов'язаної з ризиковими ін'єкційними практиками.

Попередні дослідження

Крім досліджень, у яких моделювали можливе зниження передачі ВІЛ ін'єкційним шляхом (Zule, 2013), розглядали можливі перешкоди та інші переваги використання інструментарію з ММО, було проведено декілька розвідувальних досліджень щодо можливості впровадження його використання у профілактичних програмах для ЛСІН.

Так, розвідувальне дослідження з потреби і можливості переходу на голки і шприци з ММО, проведене у 2012 році Євразійською мережею зменшення шкоди у країнах Східної Європи та Центральної Азії, показало, що в Україні ЛСІН зможуть перейти на голки/шприци з ММО тільки у тому випадку, якщо об'єм шприца (або голки до нього) відповідатиме їхнім потребам (тобто складатиме 2 мл, 5 мл або 10 мл), що робить неактуальним введення ін'єкційного інструментарію з нез'ємними голками типу Never share.

Мета і дослідницькі питання

Метою дослідження було вивчити ставлення ЛСІН до користування голками з ММО, з'ясувати основні переваги і недоліки їх використання для того, щоб у подальшому розробити стратегії впровадження цього ін'єкційного інструментарію у проекти зменшення шкоди.

Дослідницькі питання:

- Які основні відмінності у процесі ін'єкційного споживання наркотику за допомогою голки з ММО, порівняно зі звичайними голками, які використовують у проектах зменшення шкоди?
- Які характеристики голки з ММО є важливими для ЛСІН для того, щоб він/вона її (не)використовували?
- Якими є основні перешкоди до використання голки з ММО під час приготування, розподілу і споживання наркотику?

Методологія дослідження

Дизайн

У дослідженні був використаний якісний дизайн. Дані збиралися за допомогою опитування за структурованим опитувальником з деякими відкритими питаннями, та під час фокус-групових дискусій.

Дослідження відбувалося у червні-серпні 2014 року.

Вибірка

Опитування проходило у трьох містах: Києві, Одесі та Костянтинівці Донецької області. Опитування проводилось на базі НУО, які надають профілактичні послуги ЛСІН (ОБФ «Дорога до дому» в м. Одеса, МБФ «Вертикаль» та ВБО «Конвіктус Україна» у м. Києві, та ДОБФ «Оберіг» у м. Костянтинівка).

В опитуванні взяло участь 60 респондентів, по 20 у кожному з трьох міст. Умовами включення до опитування був статус клієнта профілактичних програм та користування голками з ММО протягом щонайменше 10-14 днів. Респондентів відбирали квотним способом, за початково заданими характеристиками, які дали б змогу залучити ЛСІН з різним досвідом споживання наркотику, потребами та практикою використання голок. До цих характеристик належали стать (планувалось опитати 30 чоловіків і 30 жінок), вік (30 ЛСІН віком 24 років і молодших і 30 ЛСІН віком 25 років і старших), стаж споживання (порівну людей зі стажем споживання до 5 років включно і більше 5 років) і типом наркотику (20 споживачів опіатів, 20 споживачів стимуляторів, і 20 споживачів обох типів наркотика). Фінальні характеристики вибірки наведені у **таблиці 1**.

Фокус-групові дискусії відбувалися у Києві та Одесі у згаданих вище НУО. Було проведено 4 фокус-групи: дві зі споживачами опіатів («Дорога до дому» (Одеса) та «Вертикаль» (Київ)) та дві зі споживачами стимуляторів («Дорога до дому» (Одеса) та «Конвіктус» (Київ)). У кожній фокус-групі взяли участь 6-8 учасників, у більшості випадків порівну представлених за статтю, віком (до 24 років включно/25 і старші) та стажем споживання (до 5 років включно/більше 5 років). Фінальні характеристики респондентів, які взяли участь у фокус-групах, наведено у **таблицях 2 і 3**.

Усіх учасників з числа клієнтів профілактичних програм залучали та опитували соціальні працівники відповідних громадських організацій, вони ж роздавали їм голки з ММО для тестування на 10-14 днів, потім знову знаходили та опитували або запрошували на фокус-групу.

Методи збору даних

Було використано 2 способи збору даних: структуроване інтерв'ю (з деякими відкритими питаннями) та фокус-групові дискусії.

Опитування

Анкета складалася з наступних блоків:

1. Скринінг використання голки з ММО протягом останніх 2-х тижнів.
2. Враження від використання голки з ММО під час кожного з етапів процесу споживання наркотику (приготування, розподіл, введення).
3. Ін'єкційна поведінка.
4. Соціально-демографічні характеристики (зразок опитувальника наведено у **Додатку 1**).

Інструментарій був протестований на п'ятьох респондентах з різними соціально-демографічними та ін'єкційними характеристиками (вік, стать, стаж споживання, тип наркотику) серед клієнтів з Києва та доопрацьований.

Заповнення однієї анкети тривало в середньому 29 хвилин, коливаючись від 15 до 45 хвилин.

Фокус-групові дискусії

Фокус-групи проводили соціальні працівники НУО, за наперед розробленою інструкцією. Одна група тривала від 20 до 65 хвилин.

Обговорення складалося з трьох частин:

1. Вступ, представлення учасників (ім'я, термін використання голки з ММО, основний наркотик, що споживається, вік, стаж споживання).

2. Використання голок з ММО під час різних етапів виготовлення і споживання наркотику (приготування, розподіл, введення); загальні враження від властивостей голок з ММО, переваги/недоліки тощо.
3. Узагальнення обговорення і завершення: вирішальні аргументи для ЛСІН користуватися/не користуватися голками з ММО, намір використовувати голки у майбутньому.

Всю інструкцію для проведення фокус-групових дискусій наведено у **додатку 2**.

Всі дискусії були записані на диктофон.

Етичні засади

У всіх учасників, яких анкетували, бралась усна інформована згода. Інтерв'юер озвучував респондентові мету дослідження, умови участі та винагороду за участь, а потім відповідав на питання і давав додаткові роз'яснення, якщо вони були необхідні. Згоду респондента брати участь в опитуванні та розуміння ним умов участі засвідчував підпис інтерв'юера на анкеті під текстом інформованої згоди (**додаток 1**).

Під час проведення фокус-груп модератор у вступному слові пояснював мету та умови участі у фокус-груповій дискусії та усно питав згоду брати участь (**додаток 2**).

За участь респонденти отримували компенсацію у розмірі 60 грн.

Обробка даних

Усі відповіді на питання анкети були перенесені у пакет для обробки статистичної інформації SPSS 17.0. Аудіо-записи фокус-груп були передруковані у текстові файли.

Для визначення соціально-демографічних характеристик респондентів та їхньої ін'єкційної поведінки були пораховані середні (для метричних змінних) або частки (для категоріальних).

Враження від використання голок з ММО було проаналізовано за відповідями на два відкритих та одне закрите запитання:

1. *Чи зручно було Вам користуватися голками з ММО під час приготування/розподілу/введення наркотику? Чому Ви так відповіли?*
2. *Чи стикались Ви з труднощами під час використання голок з ММО для приготування/розподілу/введення наркотику? опишіть?*
3. *Чому Ви не користувались голками з ММО для приготування/ розподілу введення наркотику (оберіть до 3-х категорій)?*

Відповіді на відкриті питання були закодовані (виокремлені окремі категорії). Потім для кожного респондента були зібрані всі категорії, перераховані по цих трьох питаннях, та поділені на позитивні / негативні враження. Після цього було пораховано частоту згадування кожної категорії (як кількість респондентів, які її називали, від загальної кількості тих, які тестували голки), та категорії об'єднано у макрокатегорії за характеристикою голки з ММО, яка до приводила певних властивостей голки під час її використання. Всього було утворено сім макрокатегорій: Total Dose (властивість голки майже не залишати у «носику» речовину), діаметр основи, діаметр голки, розмір голки (довжина/діаметр), якість сталі, конструкція (наявність «носику» в основі) та запобігання інфікуванню ВІЛ та гепатитом С.

Загальні враження респондентів від використання голок з ММО та їх пріоритетні позитивні/негативні риси для подальшого (не)використання їх у програмах зменшення шкоди були проаналізовані за трьома відкритими питаннями:

- *Які Ваші загальні враження від використання голок з ММО?*
- *Чи є звичайні голки гіршими або кращими за голки з ММО? Чим?*
- *Що би Ви сказали іншим споживачам наркотиків про ці голки, щоб вони ними користувалися?*

У першому питанні було виокремлено дві частини, а саме загальна оцінка голок з ММО (дуже хороші/хороші/швидше хороші/такі ж/швидше погані/ погані/дуже погані) та ті атрибути, які респонденти називали, пояснюючи свій вибір. У другому питанні з відповіді респондента було виокремлено категорії (характеристики голки), а потім до кожної з них приписана оцінка (краще/так само/гірше). Третє питання було тільки категоризоване. У всіх трьох питаннях категоризація проводилася за алгоритмом, описаним вище.

Фокус-групові дискусії кодувалися за двома аспектами: враження від використання голок з ММО (характеристики голки = категорії та макрокатегорії, описані вище), та процес, до якого ці враження належать (приготування/ розподіл/ введення/ загальні враження). Потім відповіді з усіх фокус-груп по кожному пункту були об'єднані та проаналізовані разом.

Результати дослідження

Характеристики вибірки

В опитуванні взяли участь 60 ЛСІН; по 20 клієнтів профілактичних програм з кожного міста (Київ, Одеса, Костянтинівка Донецької обл.). Респонденти були майже порівну розподілені за статтю (53.3% чоловіків і 46.7% жінок), трохи більше було тих, хто споживав опіати під час тестування голок з ММО, порівняно з тими, хто споживав стимулятори й обидва типи наркотиків (38.3% проти 30.0% і 31.7% відповідно). Середній вік учасників опитування склав 30.5 роки (коливаючись від 19 до 52 років), середній стаж споживання наркотиків ін'єкційно – 8.4 роки (коливаючись між 1 місяцем та 30 роками) (див. **таблицю 1**).

Таблиця 1

**Соціально-демографічні характеристики та споживання наркотиків
респондентами, які брали участь в опитуванні**

Характеристика	Категорії	Середнє або частка
Стать	Чоловіча	32 (53.3%)
	Жіноча	28 (46.7%)
Вік		30.2 роки (9.0)*
Вік	24 і менше	24 (40.0%)
	25 років і більше	36 (60.0%)
Стаж споживання		8.4 роки (6.6)*
Стаж споживання	<= 5 років	26 (43.3%)
	> 5 років	34 (56.7%)
Тип наркотику	Опіати	23 (38.3%)
	Стимулятори	18 (30.0%)
	Опіати і стимулятори	19 (31.7%)
Всього		60 осіб

*У дужках зазначено стандартне відхилення.

У фокус-групах взяло участь 30 ЛСІН, 14 у Києві та 16 в Одесі. Серед учасників кількість чоловіків дещо переважала (17 чоловіків, або 56,7%, і 13 жінок, або 43,3%); середній вік учасників склав 35,2 роки. В середньому, учасники фокус-груп споживали наркотичні речовини 14.9 років. Дві п'яті споживали під час тестування голок опіати (13, або 43.3%), одна п'ята частина учасників споживала винятково стимулятори (6 осіб, або 20.0%), решта споживала обидва типи наркотиків протягом двох тижнів тестування голок (таблиці 2 і 3).

Таблиця 2

**Соціально-демографічні характеристики та споживання наркотиків
респондентами, які брали участь у фокус-групах: усі учасники**

Характеристика	Категорії	Середнє або частка
Місто	Київ	14 ЛСІН
	Одеса	16 ЛСІН
Стать	Чоловіча	17 (56.7%)
	Жіноча	13 (43.3%)
Вік		35.2 роки (SD)
Вік	24 і менше	2 (6.7%)
	25 років і більше	28 (93.3%)
Стаж споживання		14.9 років (SD)
Стаж споживання	< 5 років	2 (6.7%)
	> 5 років	28 (93.3%)
Тип наркотику	Опіати	13 (43.3%)
	Стимулятори	6 (20.0%)
	Опіати і стимулятори	11 (36.7%)
Всього учасників		30 осіб

Таблиця 3

Соціально-демографічні характеристики та споживання наркотиків респондентами, які брали участь у фокус-групах, за містом і групою проведення дискусій

Характеристика	Категорії	Споживачі опіатів (Київ)	Споживачі опіатів (Одеса)	Споживачі стимуляторів (Київ)	Споживачі стимуляторів (Одеса)
Стать	Чоловіча	5 (83,3%)	4 (50%)	4 (50%)	4 (50%)
	Жіноча	1 (16,7%)	4 (50%)	4 (50%)	4 (50%)
Вік		29,8 років	45,1 років	29.5 років	35,1 рік
Стаж споживання		8,8 років	23,9 років	11.0 років	14,4 роки
Тип наркотику	Опіати	4 (66,3%)	8 (100%)	-	1 (12,5%)
	Стимулятори	1 (16,7%)	-	8 (100%)	5 (62,5%)
	Опіати і стимулятори	1 (16,7%)	-	-	2 (25,0%)
Всього учасників		6 осіб	8 осіб	8 осіб	8 осіб

Досвід використання голок з ММО для приготування наркотику

З 60 опитаних респондентів, 70% (42 особи) хоча б один раз спробували використати голку з ММО для приготування наркотику (для наповнення шприца готовим розчином, зберігання/використання прекурсорів, або для фільтрування розчину наркотику). З тих, хто не зробив цього, більшість не готували наркотик взагалі (11 осіб, або 18,3%) або не використовували голки у процесі приготування (2 особи, або 3,3%). Двоє респондентів зазначили, що вони звикли використовувати інші голки, і двоє – що їм було шкода псувати такі хороші голки для приготування наркотику(див. таблицю 4).

Серед тих ЛСІН, які користувалися голками з ММО для приготування наркотику, три п'яті вказали, що їм було зручно користуватися ними, і дві п'яті, відповідно, що незручно(таблиця 4).

Враження респондентів щодо зручності використання голок з ММО для приготування наркотику розділились(див. діаграму1, таблицю 5). Проте, про незручності при використанні голок з ММО для приготування наркотику респонденти згадували частіше, ніж про переваги даних голок для цього процесу. Так, третина респондентів нарікала на те, що голки «маленькі» (затонкі/закороткі) для вибирання наркотику (33,3%), і одна п'ята ЛСІН, які тестували дані голки для приготування наркотику, не змогли впоратися з «носіком» всередині основи голки (21,4%): він відламувався, заважав, не давав вставити фільтр з вати всередину. Порівню або майже порівню були поділені відгуки щодо доречності діаметру голки та діаметру основи голки: від 30% до 40% респондентів з тих, які користувалися цією голкою для приготування наркотику, відмічали ознаки, які свідчать як про те, що основа голки добре пасувала до носика шприца («не злітала», «не протікала», «не сифонила»), і добре пропускала наркотичну речовину при вибиранні наркотику («легко набирати речовину», «не забивається»), так і про протилежне. 19% респондентів вказали на те, що голку складно вдягти і зняти зі шприца.

Таблиця 4

Використання та враження від використання голок з ММО для приготування наркотику

Використовував/ла голки з ММО для приготування:		
	Сподобалося	25 осіб (41,7%)
	Не сподобалося	17 осіб (28,3%)
Не використовував/ла голки з ММО для приготування:		
	Не готую наркотик/не використовую голки для приготування	13 осіб (21,7%)
	Звик/ла використовувати інші голки	2 особи (3,3%)
	Не хотів/ла псувати хороші голки на приготування	3 особи (5,0%)
Всього		60 осіб (100.0%)

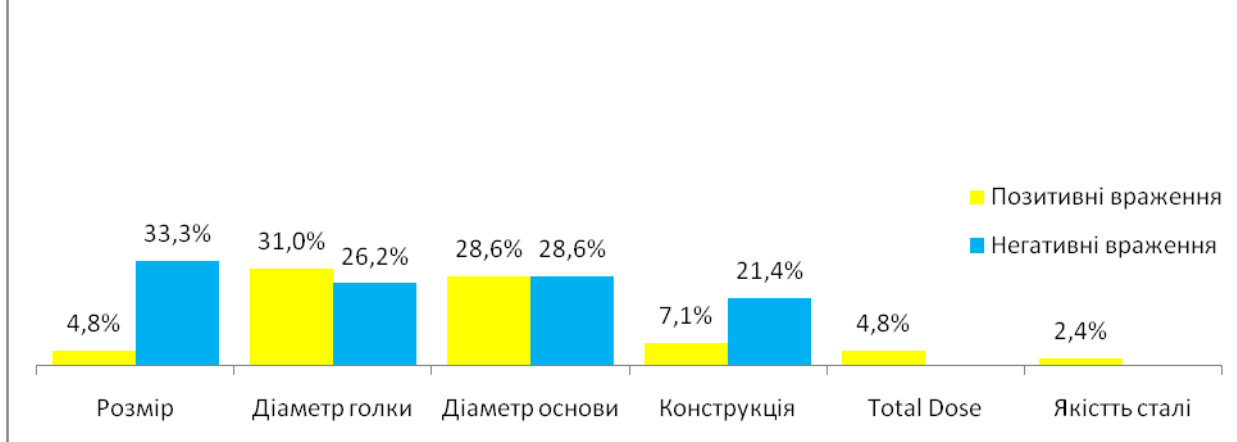
Таблиця 5

Переваги і недоліки використання голок з ММО під час приготування наркотику, названі ЛСІН

Характеристики голок з ММО	Переваги	Частота згадування	Недоліки	Частота згадування
Total Dose	Не залишається наркотик	2 (4,8%)	-	
Діаметр основи	Не «злітають»	6 (14,3%)	Злітають	3 особи (7,1%)
	Не протікають	4 (9,5%)	Протікають	1 особа (2,4%)
	Не «сифонять»	2 (4,8%)		
	-		Складно вдягнути / зняти зі шприца	8 осіб (19,0%)
Діаметр голки	Не забиваються	9 (21,4%)	Забиваються	5 осіб (11,9%)
	Легко набирати речовину	4 (9,5%)	Важко набирати речовину	6 осіб (14,3%)
Якість сталі	Не гнеться	1 (2,4%)	-	
Розмір (Довжина та діаметр)	Достатньо довга, не дуже довга	2 (4,8%)	Маленькі / тонкі / короткі	14 осіб (33,3%)
Конструкція	Зручно намотувати ватку (фільтр)	3 (7,1%)	У «носик» неможливо вставити фільтр	4 особи (9,5%)
	-		Відламується «носик»	2 особи (4,8%)
			Заважає «носик»	3 особи (7,1%)
Всього*		42 особи (100%)		42 особи (100%)

**Арифметична сума відсотків може відрізнятись від 100%, тому що респонденти могли називати загалом до 4-х різних позитивних/негативних характеристик голок з ММО (або не називати).*

Відгуки ЛВІН щодо різних характеристик голок з ММО (приготування наркотику), за частотою згадування

Діаграма 1. Враження ЛСІН від використання голок з ММО під час приготування наркотику, за характеристиками голки та частотою згадування різних аспектів.

Через розмір голки (розрахованої на 2 мл шприц), учасники фокус-групових дискусій в Одесі навіть не пробували користуватися голками з ММО для приготування наркотику. Вони говорили про те, що така голка закоротка або затонка, тому буде забиватися.

«Героин делают, чаще всего в колбе из-под капель, иголка короткая она даже не достаёт, а у героина доза маленькая на дне».

«Перебирают раствор чаще всего шприцем 20 мл, иголка длинная, дырочка в игле большая».

«... не варила сама, поэтому не использовала для приготовления. Со слов моих знакомых, с которыми я поделилась иголками, они забивались, если ими перебирали, они короткие и не совсем удобные для приготовления наркотика».

Учасники фокус-груп у Києві пробували користуватися голками з ММО для приготування наркотику, втім вони зазначали, що, через малий діаметр голки, наркотична речовина проходить через голку дуже повільно.

«В приготовлении, разве что, сам маленький диаметр ее, так чуть-чуть тяжело выбирать таблетки<...> Я привык пользоваться этими, что потолще иголки, ну там, обычные от пятерок<...> а эта, что она чуть-чуть тоньше, из-за этого бывает проблематично выбрать, именно, наркотик с таблеток. А так, в принципе, все нормально. Т.е. не спеша, потихоньку, нормально, выбирается».

«У меня приготовление – вообще двадцатки использую. Была возможность, так пару раз выбирал. Но это если в спешке, там, хотят побыстрее вмазаться, возникали проблемы, дольше набирал».

Також респонденти зазначали, що «носик» всередині основи голки заважав зробити фільтр.

«Чтобы раствор, когда я перебираю, да? Ширево, в частности. Я во внутрь мог обыкновенной иголки сбитуую тройную ватку, а с этим усиком не получается сделать».

З позитивних рис голок ММО, відзначалось те, що вони не тупляться під час використання, зокрема під час приготування наркотику.

«Единственное только, что она не тупится, когда выбираешь. Случайно о дно заденешь, то якорь не получается. Можно сделать, конечно, сильно, а так, если обычной иголкой, то сразу не получится, а этой нормально».

Досвід використання голок з ММО для розподілу наркотику

Так само, як і для приготування наркотику, голки з ММО пробували використовувати для розподілу наркотику 42 респонденти (70%). Інші не користувалися ними переважно через те, що взагалі не ділили наркотик (21,7%), або тому що потребували більші голки для розподілу (2 особи), користувалися тими ж голками, якими готували наркотик (2 особи) та шкодували псувати голки з ММО для розподілу наркотику (1 особа).

З тих ЛСІН, які користувалися голкою з ММО для розподілу наркотику хоча б раз, чотири п'ятих сказали, що їхні враження позитивні (**таблиця 6**).

Перш за все, респонденти зазначили, що голкою з ММО можна точно відміряти кількість наркотику, який вводять, та ввести його весь («без втрат», 28,6%). Позитивні і негативні відгуки щодо зручності діаметру основи голки та самої голки для розподілу наркотику вже співвідносилися як 3:1 – втричі рідше ЛСІН згадували, що голки забиваються, ними повільно набирати речовину, вони недостатньо щільно і важко вдягаються на носик шприца, ніж протилежні твердження. В цілому негативні відгуки про використання голок з ММО для розподілу наркотику були поодинокими і з них не можна вивести певні систематичні вади (**таблиця 7, діаграма 2**).

Таблиця 6

Використання та враження від використання голки з ММО для розподілу наркотику

Використовував/ла голки з ММО для розподілу наркотику:		
	Сподобалося	35 осіб (58,3%)
	Не сподобалося	7 осіб (11,7%)
Не використовував/ла голки з ММО для розподілу наркотику:		
	Не ділив/ла наркотик	13 осіб (21,7%)
	Використовував/ла інші голки: від шприців, якими готував/ла	2 особи (3,3%)
	Використовував/ла інші голки: більшого розміру	2 особи (3,3%)
	Використовував/ла інші голки: шкода було псувати голки з ММО для розподілу наркотику	1 особа (1,7%)
Всього		60 осіб (100%)

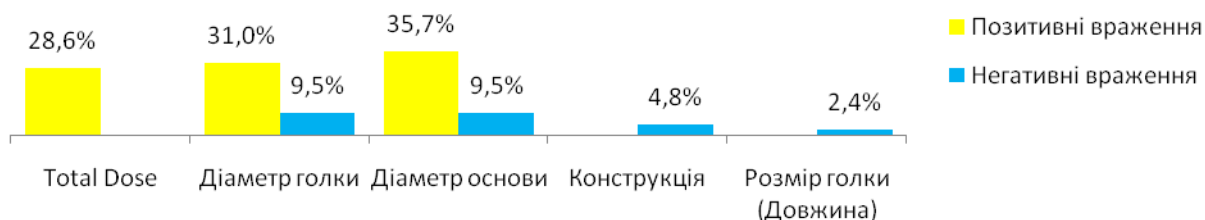
Таблиця 7

Переваги і недоліки використання голки з ММО для розподілу наркотику, названі ЛСІН

Характеристики голки з ММО	Переваги	Частота згадування риси (особи, %)	Недоліки	Частота згадування риси (особи, %)
Total Dose	Без втрат	12 (28,6%)	-	
Діаметр голки	Не забиваються	11 (26,2%)	Забиваються	3 (7,1%)
	Легко набирати речовину	2 (4,8%)	Повільно набирати речовину	1 (2,4%)
Діаметр основи	Не злітають	6 (14,3%)	Злітають	2 (4,8%)
	Не проливаються	3 (7,1%)	-	
	Не «пропускають»	2 (4,8%)	-	
	Надійна «заглушка»	2 (4,8%)	-	
	Не «сифонять»	2 (4,8%)	-	
	-		Важко вдягати / знімати зі шприца	2 (4,8%)
Конструкція	-		«Носик» відламується	1 (2,4%)
			В «носик» важко вставити фільтр	1 (2,4%)
Розмір: Довжина голки	-		Закороткі	1 (2,4%)
Всього*		42 особи (100%)		42 особи (100%)

* Арифметична сума відсотків може відрізнятись від 100%, тому що респонденти могли називати загалом до 4-х різних позитивних/негативних характеристик голки з ММО (або не називати).

Відгуки ЛВІН щодо різниці характеристик голок з ММО (розподіл наркотику), за частотою згадування

Діаграма 2. Враження ЛСІН від використання голок з ММО для розподілу наркотику, за характеристиками голки та частотою згадування різних аспектів.

Учасники фокус-групових дискусій, в цілому, сходилися на тому, що для розподілу наркотику голки з ММО підходять добре (якщо пасують за розміром), тому що для розподілу голка не повинна мати певних особливих вимог.

«Ну не знаю... делить это такое, все как обычно, что теми, что этими. Наркотик в шприце, что: одел иголку перелил в другой шприц, это можно любой иголкой сделать».

Проте, можливість вибрати зі шприца майже весь розчин за допомогою голок з ММО та порівно його розділити також була помічена споживачами сподобалася їм.

«Налить можно вплоть до одной деки. Я использовала для дележа себе. Беру на два дня и делю себе дозу».

«Можно также разделить в несколько шприцев и не ошибиться».

Два часто згадувані і під час опитування, і під час фокус-групових дискусій, недоліки голок з ММО – менший розмір основи голки, через що її складно вдягати на шприц, та малий діаметр голки, через що набирати або випускати наркотичну речовину з голки довго, – деякі учасники фокус-групових дискусій оцінили як позитив. А саме, основа голки, яка щільно прилягає до носика шприца, не може злизнути з нього (а також не пропускає повітря, не проливається речовина зі шприца), а повільне проходження речовини через голку дозволяє «краще контролювати процес».

«Разлить ничего невозможно. Воздух не попадает никакой. Они плотненько так, чётенько».

«Может быть из-за того, что оно туго одевается, как уже говорили, что нету такого, что она может слететь, если слабо одел... ну обычная может слететь, а это если одел уже, даже если и слабо, то она как-то там».

держитися хорошо, т.е. нету такого, чтоб слетала, по крайней мере, ни разу такого не было».

«При делении, плюс то, что контролировать проще и не так быстро летится».

Досвід використання голкок з ММО для введення наркотику

Вісімдесят п'ять відсотків усіх опитаних ЛСІН використовували голки з ММО для введення наркотику винятково доти, доки вони в них не закінчилися. Ще четверо осіб використовували разом ними голки більших розмірів, а троє не звертали уваги на те, якими голками користуватися (з ММО або звичайними). Тільки двоє людей з опитаних вказали, що їм не сподобалося користуватися голками з ММО для введення наркотику (**таблиця 8**).

Двома найчастіше згадуваними позитивними рисами голкок з ММО була якість сталі, з якої вони зроблені, та практична відсутність залишку наркотичної речовини у «носику» голки після її введення (**таблиця 9, діаграма 3**). Добра якість сталі проявлялася у тому, що голки з ММО були достатньо гострими (цю рису назвали 68.3% респондентів), тому ними було легко (11.7%) і безболісно (5.0%) вводити наркотик, вони не травмували вени (10.0%), не затуплялися (8.3%). Можливість ввести одразу всю дозу приготованого або купленого наркотику (38.3% відповідей) приводила також до безпечніших практик введення наркотику, тому що у такому разі його не потрібно було «замивати» (вводити у носик кров, щоб доводити разом з нею решту наркотику). Найпоширенішою відповіддю щодо негативних рис цієї голки було те, що її важко вдягати на шприци, навіть ємністю 2 мл (про це згадували переважно щодо голкок марки BD) (26.7%). Серед інших позитивних рис зазначали вдалий розмір голки (11.7%), її діаметр (наркотична речовина легко проходить, і голка не забивається; 15.0%) та щільний контакт з носиком шприца (8.3%).

Таблиця 8

Використання та враження від використання голкок з ММО для введення наркотику

Сподобалися	
Використовували завжди протягом терміну тестування або доти, доки не використали всі.	51 (85.0%)
Використовували також голки інших розмірів.	4 (6.7%)
Використовували, коли «були під рукою» (не звертали уваги на те, якими саме користуватися»).	3 (5.0%)
Не сподобалися	
	2 (3.3%)
Всього	60 (100%)

Таблиця 9

Переваги і недоліки використання голкок з ММО для введення наркотику, названі ЛСІН

Характеристики голки з ММО	Переваги	Частота згадування риси (особи, %)	Недоліки	Частота згадування риси (особи, %)
Якість сталі	Гостра	41 (68.3%)	-	
	Легко колоти	7 (11.7%)		
	Не «рве» вени	6 (10.0%)		
	Не тупиться	5 (8.3%)		
	Безболісно	3 (5.0%)		
Total Dose	Легко «брати контроль», не треба «замивати», без втрат	23 (38.3%)		
Розмір (Діаметр, довжина)		7 (11.7%)	Короткі, товсті	1 (1.7%)
Діаметр голки	Не забиваються	6 (10.0%)		
	Легко проходить речовина	3 (5.0%)	Повільно проходить речовина	1 (1.7%)
Діаметр основи	Не злітають	2 (3.3%)	Злітають	3 (5.0%)
	Легко вдягати на шприц	2 (3.3%)	Важко вдягати на шприц (БД)	16 (26.7%)
	Не «сифонять»	1 (1.7%)		
			Не підходять до шприців усіх потрібних розмірів	3 (5.0%)
Запобігають ризику інфікування гепатитами		1 (1.7%)	-	
Конструкція			«Носик» ламається	1 (1.7%)
Всього		60 (100%)		60 (100%)

Діаграма 3. Враження ЛСІН від використання голок з ММО для введення наркотику, за характеристиками голки та частотою згадування різних аспектів.

Учасники фокус-групових дискусій, так само, як і учасники опитування, найвище оцінили дві відмінні риси голок з ММО: те, що вони зроблені зі сталі високої якості, і те, що, завдяки конструкції голки, у них майже нічого не залишається.

Те, що голку зроблено з якісної сталі, проявлялося у кількох її властивостях:

1. Вона була гостра, тому менше травмувала вени під час введення наркотичної речовини. Респонденти відмічали те, що нею було легко потрапити у вени (особливо вже «погані») і не так болісно робити прокол. Гострота заточки голок з ММО була тією рисою, яка відрізняла їх у позитивний бік у порівнянні з голками у шприцах Helmject, та прирівнювала по якості до голок у шприцах BD.

«У меня проблемные вены, а заточка этих иголок мне подходит».

«Давал пользоваться иглками, все очень довольны, подходит для капиллярок. Особенно у опиатчиков проблемы с венами, многие переходят на мышцу».

«Если сравнивать с другими иглами, то эта, конечно, выигрывает по ряду причин: у меня плохие вены, и часто после инъекций повреждаю не только вены, но и кожу. Тут игла входит плавно, не рвет кожу и не травмирует вены, это для меня самое главное».

2. Голки з ММО менше затуплювалися, тобто ними можна було робити проколи кілька разів

«Если даже и промазал в вену, то можно нормально поискать, она не тупится».

«Понравилось тоже то, что ими можно пару раз уколаться, и она не тупится. То есть видно, что качественная, нормальная сталь».

3. Голки з ММО менше залишали сліди, тобто не було синців, і місце проколу швидше загоювалося. Хоча для більшості респондентів це був приємний, проте не вирішальний плюс.

4.

«Плюс в том, что проколы не так видно, на самом то деле. Ну, чтоб там жена не видела, я не знаю, это большой плюс для меня».

Друга унікальна риса голки з ММО – можливість ввести майже весь наркотик – також зменшувала ризикові практики споживання наркотику тим, що, завдяки введенню одразу всієї дози, голку не треба було «замивати» (втягувати кров, щоб промити наркотик, який лишився у носику, і ввести його собі знову).

«Когда берешь контроль, оно сразу в носик и оно видно, а в других, оно, когда забивается в эту иголку, и приходится снимать иголку, выбивать там, короче... и чтобы оно не засохло».

«Не надо промывать, каждая промывка – это тромб на вене, а, если пользоваться иглками с мертвым объемом, тромбов не будет. Весь раствор загоняется, промывать не надо».

До найбільш цитованих слабких рис голок з ММО належить те, що їх важко одягти на шприц ємністю 2 мл (переважно марки BD). Таких проблем не виникає зі шприцами Helmject. Після такого «тугого» вдягання у голок часто відламувався «носік» всередині, який мав забезпечити ММО. Один учасник фокус-групових дискусій розказав про те, що він спочатку подумав, що в цьому і полягає принцип дії «мертвого простору» – через те, що носик відламується, голку неможливо використати вдруге.

«Её взял и не так легко одел, как обычно, а нужно с силой прокрутить. С усилием».

«Они или вообще не одеваются, или надо вкручивать. А вкручиваешь – ломается эта штучка, приходится выкидывать, перебирать».

«Ну прикол еще в том, что пару раз обламывалась эта фишка, которая оставалась там внутри. Я вообще подумал сначала, что эта фишка специально, ну, чтоб заразы было меньше. Я подумал, для того, чтоб нельзя было использовать иглу второй раз, т.е. обламывается, и чтоб нельзя было второй раз использовать».

Також, деякі респонденти зазначали перевагу того, що голка запакована окремо від шприца, тому її легко брати з собою, якщо ЛСІН споживає наркотик не вдома.

«Есть такое, что я иголку могу заныкать, в принципе, любой баян могу использовать. И не подхватить ни хрена, никакой заразы для себя».

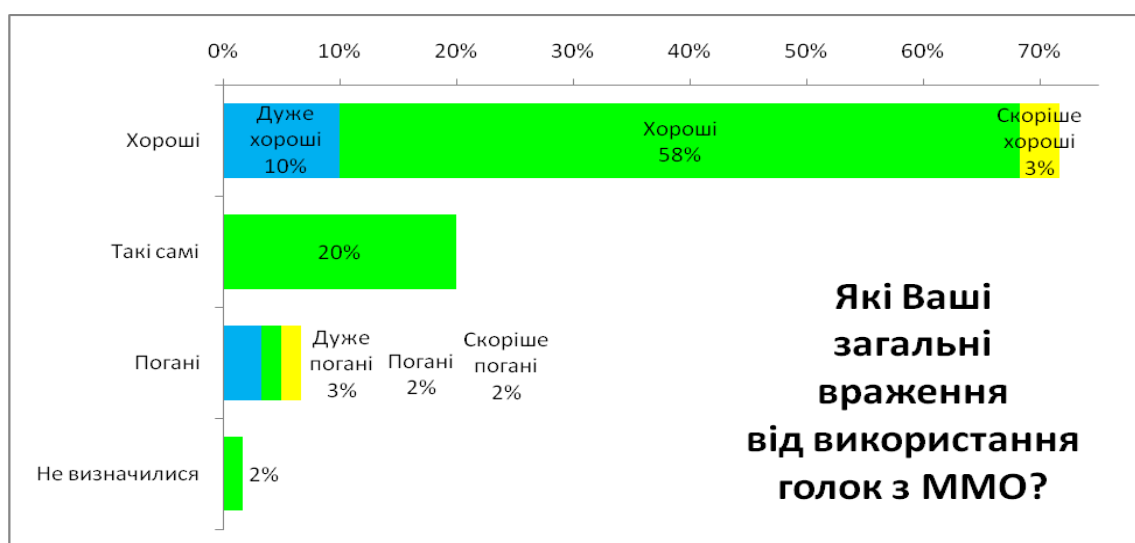
Ті ЛСІН, які зазначали, що, через діаметр голки, розчин по ній проходить повільніше, не вказували на те, що така риса голки може бути перешкодою до її використання.

«Ну то, что медленно они ходят... Мне спешить некуда, главное, что дома уже».

Щодо розміру голок з ММО (довжини, товщини), навіть залежно від вени, через яку ЛСІН вводять наркотик, думки учасників фокус-груп розділились, і певного систематичного тренду серед них не було.

Загальні враження ЛСІН від використання голок з ММО

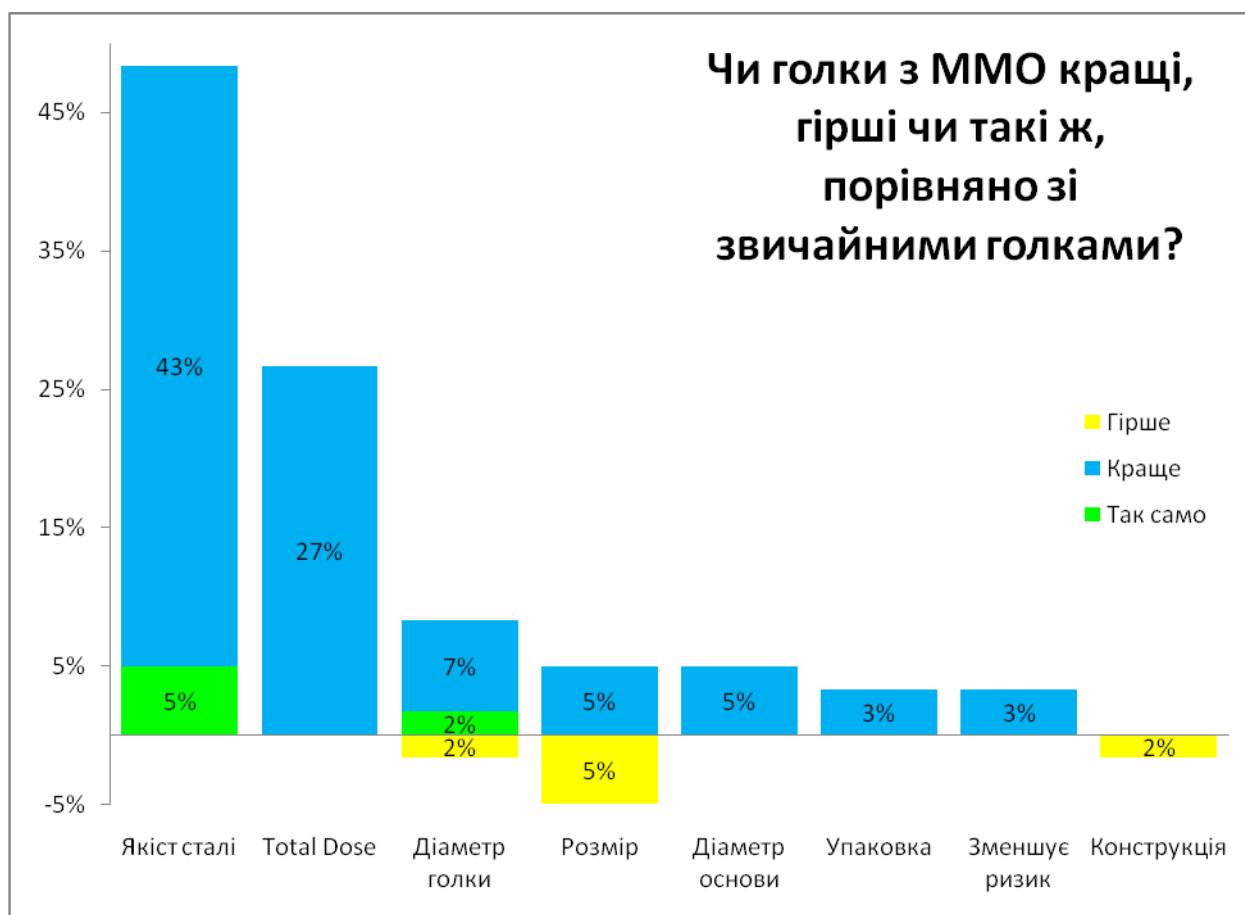
72% опитаних ЛСІН сказали, що, в цілому, мають позитивні враження від використання голок з ММО, і ще 20% сказали, що голки з ММО не відрізняються суттєво від тих, які вони отримують зараз у програмах зменшення шкоди (діаграма 4). Найчастіше згадуваними при цьому позитивними рисами голок з ММО були якість сталі (45% вказали на це у різних рисах голок), можливість ввести одразу всю дозу наркотику (27%) та щільне вдягання голки на шприц (12%). Ще 7% респондентів (4 особи) сказали, що отримали негативний досвід використання голок з ММО. Незручностями у використанні голок з ММО, які називали ці та інші респонденти, були невідповідність діаметру основи голки діаметру носика шприца, що призводило до складності в надяганні голки на шприц (4 відповіді), того, що голка зіслизала з шприца (2 відповіді) та не пасувала до тих шприців, якими користувався респондент (1 відповідь). Також один респондент вказав, що голка мала задирки.

Діаграма 4. Загальні враження ЛСІН від використання голок з ММО.

Порівняно зі звичайними голками, голки з ММО є кращими на думку 57% опитаних ЛСІН, і такими самими на думку 23% опитаних. Решта респондентів сказали, що

голки з ММО кращі за голки від шприців Helmject та аптечних, але такі ж (Зособи) або гірші (1 особа) за голки від шприців BD. Лише один респондент сказав, що звичайні голки кращі. Ще було отримано по дві відповіді про те, що голки з ММО такі ж за якістю, проте мають ще додатково «мертву зону», і що вони хороші для введення, але не підходять для того, щоб готувати і ділити ними наркотик. Двоє респондентів мали неоднозначні враження: голки з ММО показували очевидні переваги (зменшення ризиків інфікуватися, відсутність залишку речовини у носику та гострота) на тлі складнощів у використанні (складно вдягати на шприц, погано проходить речовина по голці). Розподіл згадуваних відгуків щодо різних характеристик голок з ММО порівняно зі звичайними показано на **діаграмі 5**.

Діаграма 5. Розподіл оцінок характеристик голок з ММО порівняно зі звичайними голками, за частотою згадування.

Окрім того, що голки з ММО були названі «не гіршими за BD, а, отже, дуже хорошими», у фокус-групових дискусіях була продемонстрована дуже висока прихильність ЛСІН до голок від шприців BD, –у зв’язку з чим, єдиною перевагою голок з ММО за таких самих решти характеристик стає винятково менший «мертвий об’єм». Зокрема, учасники говорили про те, викидати хороші голки від шприців BD(мінючи їх на голки з ММО) не є раціональним.

«Иголка хорошая, она острая, она удобная, только не для шприцев BD, а для шприцев Helmject. Просто непонятно, если у меня хороший шприц BD, зачем мне выкидывать хорошую иголку, чтобы надеть эту. Нет смысла.»

«Среди наших клиентов и знакомых, пользуются спросом шприцы BD. Шприцы BD хорошие, при необходимости можно промыть, поршень хороший, не вытекает раствор из него. Иголки я взяла только потому, что мне сказали, что сокращается риск передачи различных вирусов». «Буду [пользоваться]. Они, как по мне, на втором месте после БД-шек».

Щодо намірів використовувати голки з ММО у майбутньому, більшість опитаних (90%) сказали, що користуватимуться ними, якщо їх роздаватимуть у проектах зменшення шкоди, ще 8% сказали, що не визначилися зі своїм ставленням до нових голок, і 2% (1 особа) відповіла категорично «ні». Серед умов, за яких ті люди, які ще не визначилися, згодилися б на використання голок з ММО, були названі наявність різних розмірів, легке вдягання голки на шприц, не відламування «носіка», якщо голка йтиме у комплекті зі шприцом, відсутність інших варіантів (як останній варіант).

Незважаючи на це, 58 респондентів із 60 сказали, що порадили би своїм знайомим користуватися цими голками. Половина респондентів назвала основним мотивом такого вчинку якість сталі та її похідні, одна четверта респондентів оцінила позитивно можливість взяти зі шприца майже всю речовину, як є в ньому, і одна десята зазначила як одну з основних переваг голок з ММО щільний контакт голки зі шприцом (таблиця 10).

Таблиця 10

Аргументи, названі ЛСІН, для використання голок з ММО у майбутньому

Характеристика / Підкатегорії	Кількість ЛСІН (особи, %)
Якість сталі	30 (50%)
Гострі	23 (38%)
Не травмують вени	7 (12%)
Легко потрапити у вену	3 (5%)
Не гнуться	1 (2%)
Менше синців	1 (2%)
Total Dose	26 (43%)
Немає/менший залишок	22 (37%)
Економні	4 (7%)
Не потрібно «замивати»	1 (2%)
Менше травмують вени (тому що не потрібно замивати)	1 (2%)
Зручно ділити наркотик	1 (2%)
Діаметр основи	6 (10%)
Пасують до всіх шприців	3 (5%)
Щільно вдягаються на шприц	2 (3%)
Ідеально пасують до шприца 2 мл	2 (3%)
Діаметр голки	-
Розмір голки	-
Конструкція	-
Менший ризик інфікуватися	5 (8%)
Індивідуальна упаковка	1 (2%)
Всього	60 (100%)

Учасники фокус-групових дискусій підсумували переваги голок з ММО наступним чином:

«Основное достоинство, что все можно ввести без промывания, а также то, что разделить можно без погрешностей и уколоться острой иглой. У меня не было ни одной бракованной иглы».

Висновки і рекомендації

Характеристики голок з ММО, за відгуками ЛСІН, які їх тестували, можна узагальнити таким чином:

1. Якість сталі.

Респонденти майже однотайно оцінили високу якість сталі, з якої виготовлено голку з ММО. Це було виражено у таких перевагах під час споживання наркотику, як менше травмування вен та шкіри (швидше загоювання проколів, відсутність синців) та безболісне та легке введення голки. Також, голки з ММО менше тупилися, що було важливо як під час споживання наркотику (можна було «пошукати» вену, якщо не вийшло потрапити з першого разу), так і приготування (на голці не утворювалися задирки, і її можна було використати в подальшому для споживання).

Порівняно з іншими голками, голки від шприців BD мали такі ж властивості щодо гостроти і якості сталі, як і голки з ММО, а голки від шприців Helmject були значно гіршої якості.

2. Total Dose

Практична відсутність речовини у носіку шприца була другою найбільш цитованою перевагою голок з ММО перед іншими голками. Ця їхня властивість мала три позитивні наслідки. По-перше, під час розподілу наркотику можна було порівно поділити речовину між кількома шприцями. По-друге, весь «куплений» наркотик «потрапляв в організм», що було значною економічною перевагою для ЛСІН. І, по-третє, що найважливіше з точки зору зменшення шкоди, споживачі ін'єкційних наркотиків не мусили «замивати» наркотик у шприці (витягати у шприц кров, а потім знову її вводити у вену, щоб вжити ту частину речовини, яка лишалася у носіку звичайних шприців). Це берегло їхні вени і прибирало з використаного шприца потенційно заражену кров майже повністю.

3. Діаметр основи

Голки з ММО дуже важно («з силою») надягалися на шприци марки BD (їх треба було «накрутити»), і добре вдягалися на шприци марки Helmject. З другого боку, якщо голку таки вдавалося натягти на шприц, прилягала вона до шприца дуже щільно, що унеможлиблювало протікання наркотичної речовини, «злітання» голки, потрапляння повітря у голку тощо. Це було оцінено як третій найвагомий критерій використання цих голок. Ця риса була також важлива під час приготування і розподілу наркотику, тому що так можна було уникнути не контрольованого виливання речовини зі шприца.

4. **Діаметр голки**

Частина респондентів зазначала те, що діаметр голки є замалим, що призводило до необхідності дуже повільно вводити речовину (або переливати), та з силою натискати на поршень. Через діаметр голки більшість респондентів також мали труднощі, або взагалі відмовлялася використовувати її для приготування і розподілу наркотику (голка забивалася). Проте для споживання наркотику таке повільне проходження речовини не було прорейтинговане як принципова завада у користуванні.

5. **Розмір голки**

Голки з ММО існують лише для шприців ємністю 2 мл, яка для більшої частини ЛСІН є недостатньою для приготування і розподілу наркотику, а для значної не підходить і для споживання. При порівнянні голки з ММО зі звичайною голкою аналогічної ємності, думки респондентів розділилися. Частина відзначала вдалу довжину і тонкість цієї голки, частина говорила, що вона, навпаки, закоротка або затовста, навіть згадуючи ті самі вени, у які вони вводять наркотик. Певної систематичної закономірності тут не вдалося виявити.

6. **Конструкція (наявність «носика» всередині)**

«Носик» всередині основи голки, який, власне, і забезпечує малий мертвий обсяг, створював дві перешкоди у використанні голок з ММО. Він час-від-часу відламувався (коли голку було важко вдягати на шприц і доводилося «вкручувати») і заважав вставити всередину фільтр (ватка не поміщалася разом з «носиком»).

7. **Упаковка**

Деякі респонденти зазначали, що мати «безпечну» голку окремо від шприца завжди з собою дуже зручно.

З другого боку, якщо якість голки, яка є в комплекті зі шприцом, задовольняє користувачів (наприклад, у шприців марки BD), або це шприци для приготування/розподілу наркотику, більших розмірів, де якість голки не має такого значення, то «викидати» хорошу голку, міняючи її на голку з ММО, можна лише з мотивацією зменшити ризик інфікування або порівно поділити наркотик.

8. **Менший ризик інфікуватися**

В опитуванні цю перевагу голок з ММО згадало лише п'ятеро людей. Окрім того, ЛСІН говорили про те, що ці голки запобігають інфікуванню гепатитами (не ВІЛ), та інфекціями, що передаються статевим шляхом.

Можливість введення роздачі голок ММО у пакеті послуг, який надають профілактичні програми.

Голки з ММО існують лише одного розміру (на шприци 2 мл), що виключає з числа їхніх споживачів усіх, хто потребує інших розмірів, особливо для приготування і розподілу наркотичної речовини. Деякі респонденти говорили, що їм вдавалося вдягти ці голки на шприци 5 мл, проте це було непросто (потребувало сили і ламало «носік» всередині).

Голки з ММО незручно використовувати разом зі шприцями марки BD ємністю 2 мл. По-перше, діаметр основи голки з ММО менший діаметра носика шприца, тому важко вдягається на нього, що приводить до типової ситуації, коли «носік» голки з ММО відламується всередині. Окрім того, голки від шприца марки BD такої самої хорошої якості, як з ММО, тому «викидати» їх заради голок з ММО ЛСІН не бачать потреби.

У тому випадку, коли голку з ММО легко вдягнути на шприц, і розмір шприца 2 мл підходить споживачу, використання її вітається ЛСІН. Перш за все вона гостра і вироблена з якісною сталі (на відміну, наприклад, від голок від Helmject), тому мінімально травмує вени, дозволяє порівно розділити наркотик і не потребує «замивання» залишків наркотику у «носику» голки, що також береже вени та зменшує ризиковість ін'єкції щодо передачі ВІЛ. Також, голка щільно вдягається на шприц, тому речовина не проливається, і всередину не потрапляє повітря.

Анкета для опроса ЛУИН

Внимание! Это поле заполняет МБФ «Альянс по ВИЧ/СПИД в Украине»
после передачи всех анкет.

1. НПО, принимающие участие в исследовании:

- 1) «Конвиктус» (Киев)
- 2) «Вертикаль» (Киев)
- 3) «Дорога к дому» (Одесса)
- 4) «Оберег» (Константиновка)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. Код пластиковой карточки респондента

АНКЕТА ДЛЯ ОПРОСА ЛУИН ОБ ИСПОЛЬЗОВАНИИ ИГЛ С МАЛЫМ МЕРТВЫМ ОБЪЕМОМ (ММО)

«Меня зовут _____ (имя интервьюера). По заказу МБФ «Международный Альянс по ВИЧ/СПИД в Украине» мы проводим исследование среди людей, употребляющих инъекционные наркотики (ЛУИН), с целью определить, возможен ли переход на использование игл с малым мертвым объемом (ММО). Переход на инструменты с ММО может существенно снизить риск передачи ВИЧ и других инфекций среди ЛУИН.

Вопросы, которые я буду задавать, касаются использования Вами переданных Вам ранее для тестирования игл, в частности преимуществ и недостатков их использования для приготовления, дележа или употребления наркотика. Ваши ответы будут анонимными, а Ваше имя не будет указано в этой анкете и не будет использоваться в исследовании. Вы можете отказаться отвечать на те или иные вопросы, а также прекратить это интервью в любой момент. В случае, если Вы ответите на все вопросы анкеты, Вам будет выплачена компенсация за время, потраченное на опрос, в размере 60 грн.

Опрос займет не более 30 минут. Вы согласны участвовать?

Подпись интервьюера _____

(этой подписью я подтверждаю, что респондент предоставил устное согласие)

.....

Заполняется только интервьюером

3. Фамилия, инициалы интервьюера: _____

4. Дата интервью: « ____ » _____ 2014 г.

5. Время начала интервью: _____ час. _____ мин.

БЛОК А. СКРИНИНГ РЕСПОНДЕНТА

A1. Какого цвета иглы Вам выдавали? Интервьюер, Не зачитывайте варианты ответов респонденту, а отметьте те, которые он назовет самостоятельно!!!

- 1) Голубые / Синие
- 2) Другие (какие именно) _____

ВНИМАНИЕ! Если респондент не называет цвет иглы (голубой/синий) или называет только другие цвета – поблагодарите респондента и закончите интервью.

БЛОК В. ВПЕЧАТЛЕНИЯ ОТ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИГЛ С МАЛЫМ МЕРТВЫМ ОБЪЕМОМ

B1. Сколько голубых игл Вам выдали в течение 2-х недель?

Если респондент отвечает в пачках / блистерах, посчитайте количество штук.

_____ штук

В2. Какое количество игл с ММО у Вас осталось неиспользованными?

Если респондент отвечает в процентах или частях («половина», «четверть», «75%»), посчитайте и запишите примерное количество.

_____ штук

Интервьюер! Пишите «0», если игл не осталось.

В3. Какие Ваши общие впечатления от использования игл с ММО? Интервьюер!
Записывайте ответ респондента точно и разборчиво.

Уважаемый респондент! Далее я хочу у Вас узнать подробнее о Ваших впечатлениях от использования игл с ММО на разных этапах приготовления и употребления наркотика.

В4. Для чего Вы использовали иглы с ММО в течение 2-х последних недель?

Интервьюер! Отмечайте ответы респондента по каждой строке.

	Да	Нет	Я не занимаюсь этим
1. Для приготовления наркотика			
1.1. Для наполнения шприца готовым раствором наркотика	1	2	3
1.2. Для хранения и использования уксусного ангидрида и/или других прекурсоров	1	2	3
1.3. Для фильтрации раствора наркотика	1	2	3
2. Для дележа наркотика			
2.1. Для забора наркотика из общей емкости в индивидуальный шприц	1	2	3
2.2. Для переливания наркотика из одного шприца в другой	1	2	3
2.3. Для хранения разделенного наркотика («заглушка»: от иглы отделяется пластиковое основание, запаивается и делается на шприц).	1	2	3
3. Для введения наркотика себе	1	2	3
4. Другое (что именно, запишите)	1	2	3

В5. Удобно ли Вам было использовать иглы с ММО для приготовления наркотика (наполнения шприца наркотиком, хранения прекурсоров, фильтрации наркотика)?

1) Да 2) Нет

3) Не использовал/а иглы с ММО для приготовления наркотика → **Переходите к вопросу В8**

В6. Почему Вы так ответили? Интервьюер! Записывайте ответ респондента точно и разборчиво. По возможности, записывайте ответы максимально близко к оригиналу.

В7. Сталкивались ли Вы с трудностями при использовании игл с ММО во время приготовления наркотика (наполнения шприца наркотиком, хранения прекурсоров, фильтрации наркотика)? Опишите их, пожалуйста. Интервьюер! Записывайте ответ респондента точно и разборчиво.

В8. Удобно ли Вам было использовать иглы с малым мертвым объемом для дележа наркотика (забора из общей емкости, переливания, хранения наркотика)?

1) Да 2) Нет

3) Не использовал/а иглы с ММО для дележа наркотика → **Переходите к вопросу В11**

В9. Почему Вы так ответили? Интервьюер! Записывайте ответ респондента точно и разборчиво. По возможности, записывайте ответы максимально близко к оригиналу.

В10. Сталкивались ли Вы с трудностями при использовании игл с ММО во время дележа наркотика (забора из общей емкости, переливания, хранения наркотика)? Опишите их. Интервьюер! Записывайте ответ респондента точно и разборчиво.

В11. Удобно ли Вам было использовать иглы с ММО для употребления наркотика?

1) Да 2) Нет

3) Не использовал/а иглы с ММО для употребления наркотика → **Переходите к вопросу В14**

В12. Почему Вы так ответили? Интервьюер! Записывайте ответ респондента точно и разборчиво. По возможности, записывайте ответы максимально близко к оригиналу.

В13. Сталкивались ли Вы с трудностями при использовании игл с ММО во время употребления наркотика? Опишите их, пожалуйста. Интервьюер! Записывайте ответ респондента точно и разборчиво.

В14. Почему вы не использовали эти иглы при приготовлении наркотика (наполнения шприца наркотиком, хранения прекурсоров, фильтрации наркотика)? Можно дать до 3-х вариантов ответа. **Интервьюер!** Не зачитывайте варианты ответов респонденту, а отметьте те, которые он назовет самостоятельно. **Если респондент использовал эти иглы, отметьте «Всегда использовал/а эти иглы...».**

- 1) Они слетают со шприца (неплотно одеваются на носик шприца)
- 2) Они быстро «забиваются»
- 3) Они слишком короткие
- 4) Они слишком длинные
- 5) Они слишком тонкие
- 6) Они слишком толстые
- 7) Трудно набирать в шприц вещество
- 8) Другое (что именно, напишите) _____
- 9) Они не подходят по размеру для приготовления наркотика
- 10) Я привык/ла использовать другие иглы
- 11) Я не использую иглы для приготовления наркотиков
- 12) Я не готовлю наркотик
- 13) **Всегда использовал/а при приготовлении наркотика**

В15. Почему Вы не использовали эти иглы при дележе наркотика (наполнения шприца наркотиком, хранения прекурсоров, фильтрации наркотика)? Можно дать до 3-х вариантов ответа **Интервьюер!** Не зачитывайте варианты ответов респонденту, а отметьте те, которые он назовет самостоятельно. **Если респондент использовал эти иглы, отметьте «Всегда использовал/а эти иглы...».**

- 1) Они слетают со шприца (неплотно одеваются на носик шприца)
- 2) Они быстро «забиваются»
- 3) Трудно набирать в шприц вещество
- 4) Другое (что именно, напишите) _____
- 5) Они не подходят по размеру для забора вещества
- 6) Я не использую иглы для дележа наркотиков
- 7) Я не делю, не разливаю наркотик
- 8) **Всегда использовал/а при дележе наркотика**

В16. Почему Вы не использовали все время в течении последних 2-х недель эти иглы при употреблении наркотика? Можно дать до 3 вариантов ответа. Интервьюер! Не зачитывайте варианты ответов респонденту, а отметьте те, которые он назовет самостоятельно.

- 1) Они слетают со шприца (неплотно одеваются на носик шприца)
- 2) Мне не понравились ощущения при введении иглы (более болезненно входит в вену по сравнению с обычными иглами)
- 3) Менее острая
- 4) Быстро тупится
- 5) Трудно набирать в шприц вещество
- 6) Плохо проходит вещество при вводе в вену
- 7) Другое (что именно, напишите)_____
- 8) Я привык/ла использовать другие иглы
- 9) Иглы не подходят по размеру к шприцам, которыми я обычно ввожу наркотик
- 10) ***Всегда использовал/а при употреблении наркотика***

В17. Как часто Вы использовали иглы с ММО в течении последних 2-х недель для инъекций наркотика?

- 1) При каждой инъекции наркотика
- 2) При каждой инъекции наркотика, пока не использовал(а) все иглы, которые получил/ла от НПО
- 3) В большинстве случаев
- 4) В половине случаев
- 5) В меньшей части случаев
- 6) Попробовал(а) несколько раз, потом вернулся(-лась) к обычным иглам
- 7) Другое (что именно)_____

В18. Обычные иглы лучше или хуже или такие же по сравнению с иглами с ММО? Объясните, пожалуйста, чем именно?

B19. Хотели ли бы Вы использовать такие иглы в будущем?

- 1) Да → *Переходите к B21* 2) Нет 3) Не знаю

B20. При каких условиях Вы бы согласились использовать иглы с ММО?

B21. Посоветовали бы Вы другим потребителям наркотиков использовать данные иглы?

- 1) Да 2) Нет

B22. Что бы Вы сказали другим потребителям наркотиков про данные иглы, чтобы они их использовали?

БЛОК С. ИНЪЕКЦИОННОЕ ПОВЕДЕНИЕ

C1. Сколько лет вы уже употребляете наркотики инъекционным путем?

_____ полных лет

C2. Какой(ие) наркотик(и) Вы употребляли в течении последних 2-х недель инъекционно? Интервьюер! Отмечайте ответы респондента по каждой строке в каждом столбике.

	Да	Нет
	<u>Иньекционно</u> в течении последних <u>2-х недель</u>	
Опиаты		
1. Дезоморфин (крокодил, электроширка)	1	2
2. Трамадол/трамал	1	2
3. Героин	1	2
4. Экстракт опия в жидком виде (ширка, черный)	1	2
5. Уличный метадон	1	2
6. Уличный бупренорфин	1	2
Стимуляторы		
7. Кокаин	1	2
8. Амфетамин (фен) в виде порошка	1	2
9. Метамфетамин в виде порошка	1	2
10. Метамфетамин в виде раствора (винт, первитин) <i>Препараты, изготовленные с применением лекарств которые содержат эфедрин или псевдоэфедрин, а также йода и красного фосфора</i>	1	2
11. Меткатинон (джефф) <i>Препараты, изготовленные с применением лекарств, которые содержат эфедрин, а так же марганца</i>	1	2
12. Катинон (болтушка, мультка) <i>Препараты, изготовленные с применением лекарств, которые содержат фенилпропаноламин</i>	1	2
13. Соль для ванн	1	2
14. Метилендиоксиметамфетамин (экстази, MDMA)	1	2
15. Аптечные наркотики (тропикамид, ринозалин, калипсол, кетамин) <i>Препараты, покупаемые в аптеке для употребления с нетерапевтической целью</i>	1	2
16. Другое (что именно, <i>запишите</i>)	1	2

С3. Как часто Вы принимали наркотические вещества инъекционным путем?

Количество раз за последние сутки _____ раз

Количества дней за последние 2 недели _____ дней

Интервьюер! Число не должно превышать 14 дней.

С4. Шприцами какого объема (преимущественно) Вы пользовались в течении последних 2-х недель для введения наркотика в вену?

1) 1 мл	3) 5мл	5) 20мл
2) 2мл	4) 10мл	

С5. Какими другими иглами, кроме игл с ММО, Вы пользовались в течении последних 2-х недель?

1) От шприцев 1 мл	5) От шприцев 20мл
2) От шприцев 2мл	6) <i>Использовал только иглы с ММО</i>
3) От шприцев 5мл	
4) От шприцев 10мл	

С6. В какие вены Вы вводите наркотик?

- 1) Вены на руках
 - 2) Предплечья
 - 3) Кисти рук
 - 4) Шеи
 - 5) Паха
 - 6) Вены на ногах
 - 7) Под ключицей
 - 8) Капилляры («синявки»)
 - 9) Подмышка
 - 10) Другие, какие именно
-

БЛОК D. СОЦИАЛЬНО-ДЕМОГРАФИЧЕСКИЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ

D1. Пол респондента. Интервьюер, отметьте не спрашивая

1) Женский

2) Мужской

D2. Сколько вам полных лет?

_____ лет

Время завершения интервью: _____ час. _____ мин.

ФИО интервьюера _____ Подпись интервьюера

Скрининговая анкета для ЛУИН – участников фокус-групповых дискуссий

	<p>НПО, принимающие участие в исследовании:</p> <p>5) «Конвиктус» (Киев) 6) «Вертикаль» (Киев) 7) «Дорога к дому» (Одесса)</p>
---	---

Анкета участника фокус-групповой дискуссии

об использовании игл с малым мертвым объемом (ММО)

Уважаемый участник фокус-групповой дискуссии! Ответьте, пожалуйста, на несколько вопросов о себе. Эта информация дополнит информацию, полученную на фокус-группе, и поможет в следствии принять решение о переходе на иглы ММО.

1. Ваше имя

2. Пол:

1) Женский

2) Мужской

3. Сколько вам полных лет?

 лет

4. Сколько лет вы употребляете наркотики ИНЪЕКЦИОННЫМ ПУТЕМ?

_____ лет

5. Какой(ие) наркотик(и) Вы употребляли в течении последних 2-х недель ИНЪЕКЦИОННО?

- a. Дезоморфин (крокодил, электроширка)
- b. Трамадол/трамал
- c. Героин
- d. Экстракт опия в жидком виде (ширка, черный)
- e. Уличный метадон
- f. Уличный бупренорфин

- g. Кокаин
- h. Амфетамин (фен) в виде порошка
- i. Метамфетамин в виде порошка
- j. Метамфетамин в виде раствора (винт, первитин)
- k. Меткатинон (джефф)
- l. Катинон (болтушка, мулька)
- m. «Соль для ванн»
- n. Метилендиоксиметамфетамин (экстази, MDMA)
- o. Аптечные наркотики (тропикамид, ринозалин, калипсол, кетамин)
- p. Другое (что именно)

6. Шприцами какого объема (преимущественно) Вы пользовались в течении последних 2-х недель ДЛЯ ВВЕДЕНИЯ НАРКОТИКА В ВЕНУ?

- a. 1 мл («инсулинки») b. 2 мл c. 5 мл d. 10 мл e. 20 мл

7. Шприцами какого объема (преимущественно) Вы пользовались в течении последних 2-х недель ДЛЯ ДЕЛЕЖА / ПРИГОТОВЛЕНИЯ НАРКОТИКА?

- a. 1 мл («инсулинки») b. 2 мл c. 5 мл d. 10 мл e. 20 мл
f. *Не делил(а)/готовил(а) наркотик*

СПАСИБО ЗА УЧАСТИЕ!

Гайд фокус-групповой дискуссии

Гайд фокус-групповой дискуссии об использовании игл с малым мертвым объемом (ММО)

Здравствуйте, меня зовут _____ . Я представляю организацию _____ . По заказу МБФ «Международный Альянс по ВИЧ/СПИД в Украине» мы проводим исследование среди людей, употребляющих инъекционные наркотики (ЛУИН), для того, чтобы определить, возможен ли переход на использование игл с малым мертвым объемом (ММО). Вы все пользовались этими иглами. Мы бы хотели, чтобы вы поделились своими впечатлениями от этих иголок – что в них хорошо, а что плохо, какие были трудности в использовании, чем они отличаются от других игл и пр. Т.е. вы выступаете, в данном случае, как эксперты. Все, что вы будете говорить – для нас важно. Ведь именно для вас разрабатываются новые программы, закупается новое оборудование и инструменты. В данном случае мы хотим знать – стоит ли закупать и раздавать потребителям инъекционных наркотиков такие иглы.

Во время фокус-группы я буду записывать наш разговор на диктофон, чтобы потом можно было проанализировать все ваши впечатления и ничего не упустить из того, что вы будете говорить. Ваши ответы будут анонимными, мы будем использовать обобщенные ответы, а не каждый по отдельности.

Наша беседа будет длиться около 1 часа. Я буду просить вас говорить по очереди, разборчиво, не перебивать друг друга, не шуметь. Кроме этого, пожалуйста, высказывайтесь все, т.к. для нас важно мнение каждого человека.

После окончания нашей беседы Вам будет выплачена компенсация за время, потраченное на участие в группе, в размере 60 грн.

Вы готовы участвовать?

1. Вступление. 10 минут. Давайте сейчас представимся по очереди.

1.1. Назовите, пожалуйста, свое имя, сколько вам лет, какой наркотик употребляете и в течение какого времени.

1.2. А теперь расскажите, пожалуйста, сколько времени вы пользовались новыми иголками.

1.3. Для каких процессов вы использовали эти иглы?

2. Основная часть. 35 минут. Сейчас мы поговорим об особенностях использования этих иглоков.

2.1. Использовали ли вы их для приготовления наркотика? Если да, то каким образом использовали и ваши впечатления от такой иглы. Если нет, то почему не использовали. Что понравилось, что не понравилось? Почему?

2.2. Использовали ли вы их для дележа наркотика? Если да, то каким образом использовали и ваши впечатления от такой иглы. Если нет, то почему не использовали. Что понравилось, что не понравилось? Почему?

2.3. Использовали ли вы их для введения наркотика себе? Если да, то каким образом использовали и ваши впечатления от такой иглы. Что понравилось, что не понравилось? Почему?

2.4. Итак, давайте еще раз проговорим, что вам больше всего понравилось в данных иглах?

Интервьюер! Ответы должны быть развернутыми. Задавайте наводящие вопросы типа: Почему вы так сказали? Что вы имеете в виду?

2.5. А что не понравилось?

Интервьюер! Ответы должны быть развернутыми. Задавайте наводящие вопросы типа: Почему вы так сказали? Что вы имеете в виду?

2.6. Чем эти иглы отличаются от тех, которыми вы обычно пользуетесь?

Интервьюер! Ответы должны быть развернутыми. Задавайте наводящие вопросы типа: Почему вы так сказали? Что вы имеете в виду?

2.7. Опишите, пожалуйста, основные достоинства данных игл, т.е. в чем их преимущество перед другими иглами.

Интервьюер! Ответы должны быть развернутыми. Задавайте наводящие вопросы типа: Почему вы так сказали? Что вы имеете в виду?

2.8. Опишите, пожалуйста, основные недостатки данных игл, т.е. в чем они уступают другим иглам.

Интервьюер! Ответы должны быть развернутыми. Задавайте наводящие вопросы типа: Почему вы так сказали? Что вы имеете в виду?

2. Окончание беседы. 15 минут.

3.1. Назовите, пожалуйста, 3 аргумента для ПИН, почему нужно отдавать предпочтение данному виду иглолок.

Интервьюер! Объясните респондентам, что это нужно для того, чтобы социальные работники могли мотивировать (т.е. находили нужные слова) клиентов брать новые иголки.

3.2. Какие аргументы по употреблению таких иглолок, на Ваш взгляд, не сработают для ПИН? Почему?

Интервьюер! Объясните респондентам, что это нужно для того, чтобы социальные работники могли мотивировать (т.е. находили нужные слова) клиентов брать новые иголки.

3.3. А лично Вы будете пользоваться данными иглолками, если их будут раздавать в наших проектах? Почему?

3.4. Будете ли вы советовать брать эти иголки своим друзьям, партнерам? Почему?

Я благодарю Вас за очень ценную информацию, которую Вы нам дали сегодня!

Интервьюер! Не забудьте выдать каждому респонденту вознаграждение и заполнить ведомость.